

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การพิสูจน์ปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญา ต้องอาศัยพยานหลักฐานช่วยในการนำสืบเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ โดยเฉพาะคดีฆาตกรรม พยานหลักฐานในคดีฆาตกรรม ไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) หรือพยานหลักฐานแวดล้อม (Circumstantial Evidence) ก็ย่อมต้องพิจารณาหลักการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย (Proof beyond a reasonable doubt) ซึ่งระดับมาตรฐานการชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานแวดล้อมนั้นใกล้เคียงกับพยานหลักฐานโดยตรง และพยานหลักฐานโดยตรงที่เรารู้จักกันดีก็คือ ประจักษ์พยาน ซึ่งเป็นพยานบุคคลที่มาให้การเป็นพยานเบิกความต่อศาลว่าเป็นผู้ได้รู้ ได้เห็น และได้ยินเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีโดยตรง เช่น เห็นจำเลยใช้มีดฟันคอผู้ตาย, อยู่ในเหตุการณ์ที่มีการฆ่าคนตาย เป็นต้น ส่วนพยานหลักฐานแวดล้อม เป็นพยานหลักฐานทุกชนิดที่สามารถแสดงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี เช่น เห็นจำเลยวิ่งออกมาจากบ้านผู้ตายโดยถือมีดที่มีเลือดออกมาสดๆ , ได้ยินผู้ตายกับคนร้ายทะเลาะวิวาทกันก่อนจะพบศพผู้ตาย เป็นต้น

จากการศึกษาของผู้เขียนพบว่า ระหว่างพยานหลักฐานโดยตรงกับพยานหลักฐานแวดล้อมนั้น พยานหลักฐานใดจะมีน้ำหนักมากไปกว่ากัน ยากที่จะสรุปเป็นยุติ ผู้เขียนเชื่อว่า หากมีพยานหลักฐานทั้งสองประเภทอยู่ด้วยกัน จนเจือกันยอมเป็นหลักประกันแก่ศาลที่จะชั่งดุลพินิจชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานได้อย่างมั่นคงจนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดได้ เดิมเชื่อว่าประจักษ์พยานมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือมาก จนมองข้ามความสำคัญของพยานหลักฐานแวดล้อม ทั้งที่ความจริงประจักษ์พยานมีข้อจำกัดหลายด้านไม่ว่าจะเป็นความจำ อคติ ระยะเวลาที่ล่วงผ่านไปอาจทำให้ความจำคลาดเคลื่อนได้ ซึ่งมีผลต่อการพิสูจน์ความผิดของจำเลย ระยะเวลาหลังบทบาทของพยานหลักฐานแวดล้อมที่ปรากฏในรูปของผลการพิสูจน์พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific evidence) ทำให้พยานหลักฐานแวดล้อมเริ่มมีน้ำหนักมั่นคงและแน่นอนยิ่งกว่าประจักษ์พยาน คดีดังๆ ที่อาศัยพยานหลักฐานแวดล้อมใน

การตัดสินลงโทษจำเลยมีหลายคดีไม่ว่าจะเป็นคดีเจเนจรา คดีหมอมัสพร คดีดวงเฉลิม คดี O.J Simpson และคดี Scott Peterson

อย่างไรก็ตาม การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมต้องพิจารณาจากสายโซ่แห่งพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) กล่าวคือ ในบางคดีก็ต้องอาศัยสายโซ่ที่ยาวต้องหาข้อเท็จจริงหลายเหตุการณ์นำมาสืบให้ต่อเนื่องกันจนกว่าจะใกล้เคียงเหตุการณ์กระทำผิดจริง เพราะการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานต้องนำมาปะติดปะต่อกัน เชื่อมโยงเหตุการณ์กันจนไม่ขาดสาย ต้องแสวงหาพยานหลักฐานหลายชั้นที่มีน้ำหนักพอให้ศาลเชื่อได้ แต่บางคดีสายโซ่แห่งพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) ก็ไม่จำเป็นต้องยาว พยานหลักฐานแวดล้อมบางประเภทก็สามารถนำมาประมวลกันและหาข้อสรุปได้ง่าย เช่นกรณีที่สามารถหาพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ อันได้แก่ ผลการพิสูจน์ดีเอ็นเอ (DNA) ซึ่งในวงการกฎหมายก็ยอมรับให้ผลการพิสูจน์ที่แม่นยำและเที่ยงตรงเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ (100%) สามารถสรุปได้ (conclusion) อย่างแน่นอนว่าผู้กระทำความผิดคือใคร โดยปกติพยานหลักฐานแวดล้อมย่อมโกหกได้ยาก เพราะต้องประสานสอดคล้องกัน พยานหลักฐานแวดล้อมอาจได้มาจากที่ต่าง ๆ กัน แต่การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมเพื่อฟังเป็นยุติว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดต้องระมัดระวังอย่างมาก อาจเป็นไปได้ว่าพยานหลักฐานที่สอดคล้องประสาน เชื่อมโยงกันประดุจสายโซ่นั้น เกิดจากการแต่งพยานหลักฐานขึ้นมาก็ได้

ทั้งนี้ พยานหลักฐานแวดล้อมได้รับการยอมรับในปัจจุบันว่า เป็นพยานหลักฐานชั้นดีและสามารถใช้พิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยได้ โดยเฉพาะคดีที่มีโทษทางอาญาร้ายแรงสูงสุด อันได้แก่ คดีฆาตกรรม ปัญหาของกระบวนการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานของประเทศไทยคือ พนักงานตำรวจผู้แสวงหาพยานหลักฐานมักนิยมแสวงหาพยานหลักฐานโดยตรง โดยมองข้ามพยานหลักฐานแวดล้อม ซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิด เพราะเมื่อพยานหลักฐานแวดล้อมอันได้แก่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากศาลว่ามีความสำคัญหรือเทียบเท่ากับพยานหลักฐานโดยตรง หากแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อมเพื่อเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาลนั้นมีน้อย และไม่ใส่ใจในข้อเท็จจริงปลีกย่อย ส่งผลให้การพิสูจน์ความผิดเกิดความผิดพลาดได้ และศาลต้องยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไปในที่สุด จากการค้นคว้าวิจัยพบว่า หากผู้รวบรวมพยานหลักฐานให้ความสำคัญกับการรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อม การพิสูจน์ความผิดของจำเลยจะประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น เมื่อจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมก็คือชั้นพนักงานสอบสวน จนมีผู้กล่าวไว้ว่า พนักงานสอบสวนเป็นต้นกระแส

ธารแห่งความยุติธรรม หากสามารถแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อมได้ดีที่สุด และมีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นการเริ่มต้นนำพยานหลักฐานสู่การพิจารณาและพิพากษาคดีของศาล ส่งผลให้นำตัวผู้กระทำความผิดตัวจริงมาลงโทษได้ และจะไม่มี การจับผิดตัว หรือแพะรับบาป อย่างแน่นอน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการปฏิบัติตามหลักกฎหมายด้วย อันได้แก่หลักการรับฟัง พยานหลักฐานในคดีอาญาซึ่งต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นและได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามหลัก (Exclusionary Rule) และพยานหลักฐานนั้น ต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี (Relevancy Rule) เพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของคู่ความในคดี เป็นการปรามพนักงานตำรวจว่า ต้องไม่มุ่งหาผลงานจนไม่คำนึงถึงความชอบธรรม

สำหรับรูปแบบระบบกฎหมายและวิธีการพิจารณาคดีอาญาแต่ละระบบก็เป็น ส่วนหนึ่งที่ต้องพิจารณาความเหมือนและความแตกต่าง กล่าวคือ การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีความผิดอาญาฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินโดยลูกขุน ในประเทศที่ใช้ ระบบกฎหมาย Common Law อันได้แก่ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศ ออสเตรเลีย หรือการตัดสินโดยผู้พิพากษา อย่างประเทศไทย การรับฟังและชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานแวดล้อมมีการพิจารณาที่แตกต่างกัน การพิจารณาโดยลูกขุนซึ่งเป็นสามัญชนคน ธรรมดาย่อมง่ายในการตัดสินว่ามีพยานหลักฐานแวดล้อม แคไหนเท่าไรที่เพียงพอและน่าเชื่อถือ หากสามารถจูงใจให้ลูกขุนเชื่อได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งองค์คณะลูกขุนทั้ง 12 คนจะมี มติคำตัดสิน (verdict) ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ (guilty or not guilty) ลูกขุนตัดสินแต่ เฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ตัดสินปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งผู้พิพากษาได้เพียงแต่เป็นผู้แนะนำข้อ กฎหมายเท่านั้น แต่ประเทศไทยมีองค์คณะผู้พิพากษาในศาลชั้นต้น 2 คนอีกทั้งยังถูกจำกัดโดย กฎหมายลักษณอักษร เพราะผู้พิพากษาไทยต้องตัดสินทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อ กฎหมาย ส่วนความเหมือนกันของระบบการพิจารณาคดีในกฎหมายทั้ง 2 ระบบ ก็คือตั้งอยู่บน พื้นฐานของสามัญสำนึก จิตวิทยาและหลักวิทยาศาสตร์ เพราะใช้สติปัญญาของมนุษย์มา พิจารณาตัดสินเหมือนกัน ซึ่งไม่แตกต่างกันในการนำตัวบุคคลที่มีสติปัญญาความรู้สึกมาตัดสิน ปัญหาข้อเท็จจริง เดิมคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยให้ความสำคัญแก่ประจักษ์พยานและถือว่า ประจักษ์พยานเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญและดีที่สุดใน เพราะเป็นพยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) บางคดีก็รับฟังประจักษ์พยานเพียงอย่างเดียวก็ลงโทษจำเลยได้

สุดท้ายนี้ สารสำคัญของทั้งพยานหลักฐานโดยตรงและพยานหลักฐานแวดล้อม ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในรูปของพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุหรือความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พยานหลักฐานเหล่านี้ต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และน่าเชื่อถือ (Reliability) เพื่อให้สามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาได้ แต่ศาลต้องรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมโดยกระทำด้วยความระมัดระวังจึงจะฟังเป็นยุติว่าจำเลยกระทำผิดได้ เฉพาะในกรณีที่พยานหลักฐานแวดล้อมนั้นมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกันอย่างมั่นคง สมเหตุสมผล ประดุจสายโซ่แห่งพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) ทั้งไม่ขัดกับหลักวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาพยานและสามัญสำนึก อาจกล่าวได้ว่าการวินิจฉัยชี้ขาด คดีความผิดอาญาฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเป็นศิลปะชั้นสูง ซึ่งไม่มีกฎหมายมาตราไหนบัญญัติไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรว่าคดีใดให้ศาลใช้ดุลพินิจมากน้อยเพียงใด ได้แต่กำหนดมาตรฐานการชั่ง น้ำหนักพยานหลักฐานเพียงการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย (Beyond a reasonable doubt) เท่านั้น ทั้งนี้ศาลฎีกาสามารถที่จะสร้างกฎเกณฑ์การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานขึ้นมาเพื่อให้ศาล ชั้นต้นยึดถือตาม หรือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติได้เสมอ เพราะการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็น ดุลพินิจของศาล และศาลฎีกาสามารถนำแนวคิดมาจากกฎหมาย Common Law ได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อการพัฒนาระบบกฎหมายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับฟังและการชั่ง น้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีความผิดอาญาฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ผู้เขียนขอเสนอแนะ ว่าต้องพัฒนาแบบบูรณาการ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านกฎหมาย ทศนคดีส่วนบุคคล จนถึง บุคลากรในองค์กรกระบวนการยุติธรรม จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและสามารถแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมให้เบาบางลงได้ ดังนี้

6.2.1 ควรพัฒนาด้านกฎหมาย

การแก้ไขปัญหาการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อม รวมทั้งปัญหา การรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อม ผู้เขียนขอเสนอแนะให้วางหลักเกณฑ์ เพิ่มเติมที่ชัดเจนไว้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ตรงกัน ดังนี้

1) ควรวางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ให้พนักงานตำรวจ, พนักงานสอบสวน ต้องแสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐาน โดยให้ความสำคัญกับทุกชนิดของพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็ นพยานหลักฐานโดยตรงหรือพยานหลักฐานแวดล้อม และถ้าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐาน แวดล้อมที่สามารถพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ เช่นสามารถนำมาพิสูจน์ดีเอ็นเอได้ ให้ถือ ว่ามีความสำคัญสูงสุด เทียบเท่ากับกับพยานหลักฐานโดยตรง เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้ทุกชนิด ทั้งนี้กฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะมากหรือน้อยเพียงใด แค้บัญญัติว่า "เท่าที่สามารถจะทำได้" เท่านั้น ไม่มีการลำดับความสำคัญว่าพยานหลักฐานใดจำเป็นและสำคัญ จึงดูเหมือนเป็นการใช้ดุลพินิจ และความเชี่ยวชาญส่วนตัวของพนักงานสอบสวนแต่ละคนไป

2) ควรวางหลักเกณฑ์ให้มีวิธีการชี้ตัวผู้ต้องหาจากรูปถ่าย หรือรูปเหมือนที่ละคน มากกว่าให้ผู้ต้องหาเขียนเรียงแถวแล้วชี้ตัว เพราะวิธีการเช่นนี้ทำให้ผู้เสียหายเกิดอคติและ ความรู้สึกไม่ดี หรือกรณีที่ไม่สามารถจะทำในวิธีการแรกได้ ผู้เขียนขอเสนอให้ใช้วิธีที่สองคือ ให้ผู้ ที่ถูกนำมาเข้าเพื่อชี้ตัวควรมีรูปพรรณ สันฐาน การแต่งกาย ที่ไม่แตกต่างจากผู้ต้องหามากนั้น ทางที่ดีควรให้มีการแต่งตัวเหมือนกัน เพื่อประโยชน์และความยุติธรรมต่อผู้ต้องหาด้วยเช่นกัน ไม่ใช่มุ่งจะจับคนผิด สร้างผลงานอย่างเดียว ซึ่งทางปฏิบัติวิธีการที่คัดเลือกผู้ที่นำมาเขียนเรียงกัน นั้นยังไม่มียหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ทำให้ผู้ต้องหาที่มีลักษณะที่โดดเด่นเกินไป หรือทำให้มองออกว่าต้อง เป็นคนร้ายไป

3) กฎหมายควรแยกขั้นตอนการรับฟังพยานหลักฐานและขั้นตอนการชี้หน้าหนัก พยานหลักฐานออกจากกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ถือว่า เป็นขั้นตอนการรับฟังพยานหลักฐาน ส่วนมาตรา 227 เป็นขั้นตอนการชี้หน้าหนักพยานหลักฐาน ทั้งนี้ กฎหมายควรระบุถึงคุณค่าและความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจน ควรวางหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมายว่าพยานหลักฐานแวดล้อมชนิดใดรับฟังได้ หรือรับฟังไม่ได้ โดย ศาลต้องเขียนไว้ในคำพิพากษาด้วยว่าเหตุผลในการรับฟัง มีอย่างไร หรือกรณีไม่รับฟัง ด้วย เหตุผลเช่นใด ไม่ควรเขียนในคำพิพากษาว่า พยานหลักฐานของโจทก์รับฟังลงโทษจำเลยได้ ซึ่ง เป็นการนำทั้งสองขั้นตอนมาใช้ปะปนกัน ทำให้การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในคดีต่อไป สับสน และช้าเร็ว อันจะมีผลต่อการอุทธรณ์ฎีกาต่อไป ซึ่งสามารถดูจากปัญหาที่ผู้เขียนได้เสนอใน บทที่ 5 หัวข้อที่ 5.3

อีกทั้ง ควรระบุถึงน้ำหนักความน่าเชื่อถือและคุณค่าของพยานหลักฐานแวดล้อม พยานหลักฐานแวดล้อมมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับพยานหลักฐาน โดยตรง ถ้าพยานหลักฐานแวดล้อมนั้นสามารถพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่รับรองผล ความถูกต้องแม่นยำในระดับสากลได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ อันได้แก่ ผลการพิสูจน์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ (DNA) วิธีการเช่น ให้ศาลเขียนไว้เป็นบรรทัดฐาน เพื่อประโยชน์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

4) กฎหมายควรบัญญัติแนวทางในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมให้ชัดเจน ซึ่งปัจจุบันได้มีการเสนอร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพิ่มเติม มาตรา 227/1 ซึ่งมีเนื้อความแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

“ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานโดยลำพัง เพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ไปประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย”

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การแก้ไขมาตรา 227/1 ควรเพิ่มเติมเป็นข้อกำหนดให้เกิดความชัดเจนในถ้อยคำและระบุถึงคุณค่าของพยานหลักฐานแวดล้อมไปในครั้งเดียวด้วย โดยควรเพิ่มเติมในวรรคท้ายของมาตราดังกล่าวดังต่อไปนี้ คือ “การวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อม ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในรูปของพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุหรือความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ แต่จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังจะถือเป็นยุติว่าจำเลยกระทำผิด เฉพาะในกรณีที่พยานหลักฐานแวดล้อมนั้นมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกันอย่างมั่นคง สมเหตุสมผล ทั้งไม่ขัดกับหลักวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาพยานและสามัญสำนึก”

6.2.2 ควรพัฒนาด้านบุคลากรและงบประมาณในการบริหารงานยุติธรรม

การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อมเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ตามบทบัญญัติของกฎหมาย จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนตามสถานีตำรวจ ผู้เขียนพบว่า กำลังพลของพนักงานสอบสวนกับ

งบประมาณไม่ได้สัดส่วนกัน ปัญหาอาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากปัจจัยอื่นๆ หลายด้าน งานของพนักงานตำรวจจึงล้นมือ ทำให้การทำงานไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร จากรายงานประจำปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปี 2546 มีจำนวนกำลังพลของตำรวจ ทั้งสิ้น 218,404 คน งบประมาณที่ได้ในปี 2546 คือ 41,457,410,700 บาท ในขณะที่สถิติการรับแจ้งเหตุคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญมีแนวโน้มสูงขึ้น (โดยเฉพาะคดีฆาตกรรม) แต่สถิติการจับกุมเพื่อดำเนินคดีมีแนวโน้มคงที่ ซึ่งเปอร์เซ็นต์การจับกุมไม่ถึงร้อยละ 50 ของจำนวนคดีทั้งหมดทั่วประเทศ อันเป็นผลที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ถ้าเปรียบเทียบการรับแจ้งกับการจับกุมไม่ถึงครึ่ง กรณีจะเป็นประการใดก็ตาม มาตรการป้องกันและปราบปรามเป็นจุดสำคัญ ทำอย่างไรไม่ให้คดีฆาตกรรมเกิดขึ้น เพราะหากคดีเกิดขึ้นน้อย งานของตำรวจก็น้อยตามคดี สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ แต่จากตัวเลขที่แสดงปัจจุบันกลับตรงกันข้าม เมื่อจำนวนเจ้าพนักงานตำรวจเท่าเดิม แต่คดีฆาตกรรมมีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร และการสนับสนุนด้านวิทยาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก แม้กระทั่งทุนศึกษาอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขทั้งในการบริหารงานของผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม

1) รัฐควรเพิ่มเงินอุดหนุนการทำงานให้แก่พนักงานตำรวจ ตลอดจนมีกองทุนเพื่องานสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา อันจะทำให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมในส่วนซึ่งข้าราชการตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบมีศักยภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนางานสอบสวนซึ่งถือเป็นกระบวนการยุติธรรมในเบื้องต้นที่สำคัญ และน่าจะช่วยแก้ไขงานล้นมือของเจ้าพนักงานตำรวจได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและเกิดประสิทธิผลที่ดีแก่กระบวนการยุติธรรม

2) ควรพัฒนาเทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้การทำงานของเจ้าหน้าที่มีความคล่องตัว และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

3) ควรพัฒนาหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและองค์กรยุติธรรม ควรมีการรับรองมาตรฐานการเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการพิเศษในระบบสากล ประกอบกับระบบการชันสูตรพลิกศพต้องเทียบเท่ากับต่างประเทศ และควรมีฐานข้อมูลการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล (DNA) ระดับชาติ ที่สามารถเก็บรหัสพันธุกรรมของประชาชนไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ วัตถุประสงค์ไม่ใช้การจับผิด แต่น่าจะส่งผลดีด้านการป้องกัน

ปรามผู้กระทำผิดคดีอาญาอื่นๆ ไม่เพียงแต่คดีฆาตกรรมเท่านั้น คดีเล็กๆน้อยๆ ก็สามารถหาตัวผู้กระทำผิดได้

6.2.3 ควรพัฒนาด้านความร่วมมือระหว่างองค์กร

ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ กรณีของผู้เก็บพยานหลักฐานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะป็นเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิต่างๆ แพทย์นิติเวช พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ จำเป็นอย่างยิ่งต้องร่วมมือและช่วยกันทำงานอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุคดีฆาตกรรมเป็นหัวใจของการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานให้ได้พยานหลักฐานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเมื่อเกิดคดีฆาตกรรมแล้วหน่วยงานดังกล่าวต้องประสานงานกันเพื่อความถูกต้องเที่ยงธรรม หากร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมแล้ว คงจะไม่ต้องมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและผู้ต้องหา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 245 และ 246 เพราะกฎหมายนี้เป็นผลของการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานโดยมิชอบ

การทำงานในกระบวนการยุติธรรมต้องอาศัยความร่วมมือและร่วมใจ ประกอบกับมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อให้สังคมสงบสุข และเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรแต่ละองค์กร ควรทำงานแบบบูรณาการ กล่าวคือ การทำงานของตำรวจหรือเจ้าพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ต้องทำงานด้วยความร่วมมือ มากกว่าจะสั่งการ เพราะเมื่อบุคคลทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีคติในวิชาชีพ หรือการสั่งการ ยึดมั่นในศักดิ์ศรีของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มองว่าประชาชนคือผู้ได้รับความเดือดร้อน ถูกรังแก จำเป็นต้องให้ความคุ้มครองและความเชื่อมั่น ไม่เพียงแต่ความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่รัฐเป็นปัจเจกบุคคล แต่ต้องเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าความร่วมมือกันและช่วยกันทำงาน ไม่คำนึงว่าใครจะได้ผลงานมากกว่ากัน หากทุกฝ่ายมีใจดวงเดียวกัน เพื่อให้บังเกิดความยุติธรรมในสำนวนคดี ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานได้เป็นอย่างดี

6.2.4 ควรพัฒนาด้านทัศนคติของประชาชน

นอกจากจะพัฒนาด้านบุคลากรและงบประมาณในการบริหารงานยุติธรรมรวมทั้งพัฒนาด้านองค์กรแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าควรพัฒนาทัศนคติของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันโดย

1) ส่งเสริมและสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างประชาชนกับองค์กรตำรวจ ให้เข้าใจถึงบทบาท ภาระหน้าที่ของตน ควรใช้วิธีการสมานฉันท์และปรองดองกัน โดยพนักงานตำรวจต้องเข้าถึงประชาชน และให้ความมั่นคงในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และสิทธิของประชาชนที่พึงมีตามกฎหมาย

2) ประชาชนก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องช่วยกันสอดส่องดูแลและเป็นหูเป็นตาให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะกระแสสังคมที่ผ่านทางสื่อต่างๆ มีส่วนชักจูงใจประชาชนและมีผลกระทบทั้งแง่บวกและแง่ลบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมด้วยเช่นเดียวกัน